VISŲ ŠALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS!

TAIKUS ATOMAS

IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS PARTINIO, LKJS, PROFSĄJUNGOS KOMITETŲ IR ADMINISTRACIJOS ORGANAS

Laikraštis įkurtas 1988 m. birželio 28 d. ✻ Nr. 32 (53) ✻ 1989 m. rugpjūčio 9 d. ✻ Trečiadienis ✻ Kaina 1 kap.

MBBK 15
XXXVI—Nr 1437 VKLK 3.3.4
LTSR knygų rūmai 1989

DISKUTUOJA KOMUNISTAI

Tęsiame neakivaizdinę diskusiją prie mūsų apskrito stalo. Praėjusiame numeryje spausdinome elektrinės komunistų atsakymus į IAE ideologinės komisijos klausimus apie Lietuvos Komunistų partijos statusą, apie kiekvieno partijos nario vietą joje.

Šiandien diskusijoje dalyvauja: Aleksandras Litvinionokas, kapitalinės statybos valdybos gamybinio-techninio skyriaus vyr. inžinierius, partijos narys; Borisas Filipovas, pamainos viršininkas, chemijos cecho partinio biuro sekretorius; Genadijus Peregudovas, chemijos cecho vyr. meistras, IAE partijos komiteto narys; Borisas Kuvalinas, KTO viršininkas, partijos narys; Garijus Fominas, kapitalinės statybos valdybos gamybinio-techninio skyriaus vyr. inžinierius, partijos narys; Viktoras Vdovičenko, minėto skyriaus viršininko pavaduotojas, partijos narys; Anatolijus Šibanovas, TAI cecho vyr. meistras, partijos narys.

Mums ypač brangi nuomonė tų, kuriuos atvirai išdėstyti savo pažiūrį spaudoje paskatino ne partinė užduotis, o laikmečio reikalavimai

PIRMAS KLAUSIMAS: Ar manote kad pasikeitimai partijoje būtini? Kokie ir kokia linkme?

A. LITVINIONOKAS. Galvoju, kad būtina gerokai sumažinti TSKP narių skaičių. Dabar partijoje mažai tikrų komunistų. Mūsų organizacijoje yra komunistų, kuriems partinis bilietas — pagrindas leficitui gauti.

Dar manau, kad būtina padidinti komunisių atsakomybę už visus savo veiksmus ir už pasisakymus. Jei jau komunistas, tai atsakyti turi dvigubai. O mes žinome, kad išvyti iš partijos — labai žiauri bausmė, ir dažniausiai išvytąjį atleidžiame nuo baudžiamosios atsakomybės. Visa tai kenkia partijos autoritetui.

Partija šiandien primena milžinišką gremėzdišką mašiną, kuri sukasi kažkur virš šalies gyvenimo, pairto tyliu stebėtoju. Kur pasidėjo liepsningi tribūnai su savo uždegančiomis kalbomis? Vadovais turėti tikri mokslininkai, teoretikai, staigiai reaguojantys į bet kuriuos visuomeninio gyvenimo pokyčius, gyvoviai kontroliuojantys ir sutikrinantys tą gyvenimą su Markso ir Lenino [illegible]

[illegible] kitko, galbūt, yra [illegible] šią teoriją revi[illegible]uk praėjo beveik [illegible]mžius ir, tikriausiai, [illegible] kokių nors pasi[illegible].

[illegible] **PEREGUDOVAS.** [illegible] Partija turi sutelkti dėmesį visuomenės ideologiniam auklėjimui, teisinės valstybės pagrindų Tarybų Sąjungoje sukūrimui, tezės apie socialistinės santvarkos pranašumą prieš kapitalistinę įgyvendinimui.

B. FILIPOVAS. Nesėkmės politikoje ir ekonomikoje, apie kurias pirmą kartą prabilta garsiai, iš vienos pusės, sukėlė nematytą žmonių politinį aktyvumą, o iš kitos — partinių ir ūkinių funkcionierių gretos pasimetė, puolė į paniką, bijodamos šio aktyvumo. Iš čia — kompromisiniai sprendimai, nuoseklumo stoka. Skelbdamas alternatyvinius rinkimus į šalies parlamentą, aparatas čia pat sukuria ypatingas sąlygas ir be jokių alternatyvų įveda tenai visus. Politinio biuro narius. Anksčiau, XIX-oje partinėje konferencijoje, peršama aiškiai antidemokratinė idėja dėl partinių sekretorių ir Tarybų pirmininkų postų sugretinimo. Pripažinkime, kad TSRS Konstitucija neatitinka visuomenės poreikių, o visi klausimai deputatų suvažiavime sprendžiami griežtai prisilaikant šios pasenusios Konstitucijos. Man atrodo, tam, kad partija pasijudintų iš mirties taško reikia pakeisti daug TSKP Programos ir Įstatų straipsnių. Prieš linksniuojant stabdymo mechanizmą, Politiniam biurui nepakenktų atsisakyti konservatyviai mąstančių Ligačiovo ir Ščerbickio tipo veikėjų paslaugų ir atsijauninti nors dešimčia metų.

ANTRAS KLAUSIMAS: Kaip Jūs žiūrite į Lietuvos Komunistų partijos statuso pakeitimą Tarybų Sąjungos Komunistų partijoje ir į LKP darbą daugiapartiškumo sąlygomis?

A. ŠIBANOVAS. Blaiviai įvertinus dabartinę padėtį, mano manymu, toks klausimas neteisėtas. Pirma, jei LKP bus marksistinės-lenininės ideologijos nešėja, tai ji buvo, yra ir bus komunistine. Antra, pašalinus mūsų visuomenėje visas deformacijas, sukūrus iš tikrųjų lygių respublikų Sąjungą, Lietuva, kaip ir visos likusios respublikos, taps savarankišku ekonominiu vienetu. LKP, kaip vadovaujanti politinė jėga, savo veiklą kreips komunistinės visuomenės Lietuvoje sukūrimui. Jei mes įeisime į Lietuvos ekonominę struktūrą, automatiškai tapsime LKP nariais. Bus Lietuvoje kitos partijos ar ne, LKP skleis savo ideologiją. Klausimas slypi kitur, ir jis — visos mūsų šalies komunistų sąžinės reikalas: negalima leisti suskilti Tarybų Sąjungos Komunistų partijai. O tam reikalingi pertvarkymai. TSKP CK Politinį biurą turi sudaryti visų respublikų atstovai, o RTFSR — ekonominių regijonų atstovai.

G. PEREGUDOVAS. Nedeklaruojant, kad pirminė organizacija — partijos pagrindas, būtina suteikti realų savarankiškumą ir pirminėms, ir respublikinėms bei regijonų partinėms organizacijoms. Bet dirbti jos turi vienpartinės sistemos sąlygomis.

B. FILIPOVAS. Kas dėl priklausomybės nuo centro, šiandien sąjunginės respublikos pažemintos iki autonominių sričių lygio. Kad respublikų padėtis taptų labiau vertinama, reikia sukurti naujus ekonaminius, kultūrinius ir politinius santykius tarp respublikų absoliučiai lygiais pagrindais. Tokie turi būti ir santykiai tarp respublikų partijų.

Visiškai palaikau daugiapartiškumo idėją. Tai būtų žingsnis į tikrą visuomenės demokratizaciją, prasiveržimas nuo pusiau viešumo link visiško viešumo. Manau, kad objektyvios sąlygos tam subrendo. Gimstanti socialistinė ar demokratinė partija galės konkuruoti su LKP parlamente. Jos tikslu gali buti humaniškas socializmas ar net komunizmas. Tada pasitrauks praeitin negatyvūs reiškiniai, iššaukti nekontroliuojama monopoline TSKP padėtimi, jos vadovų nekompetetingumu.

A. LITVINIONOKAS. Jei Lietuva liks TSRS sudėtyje, jokios atskiros partijos neturi būti. Priešingu atveju atsiras frakcionizmas. O šią ligą partija jau pergyveno. Ir nereikia, manau, aiškinti, prie ko tai priveda.

Į daugiapartiškumą žiūriu teigiamai, kaip į natūralų gyvenimo procesą. Manau, bus daugiau naudos, jei visiškai paaiškės, kas yra kas? Kas komunistas, kas anarchistas, kas nacionalistas, kas metalistas, kas hipis ir t. t. Užtat žmonės kalbės tai, ką galvoja, ir neveidmainiaus. Ir klaidas tau čia pat nurodys, ir dar taip, kad bėgdamas jas taisysi.

TREČIAS KLAUSIMAS: Ar reikia demokratizuoti demokratinio centralizmo principą, kaip partijos organizacinės struktūros pagrindą? Kaip su mažumos nuomone?

A. ŠIBANOVAS. Kad atsakyti į šį klausimą, užtenka pacituoti V. Leniną, kuris apie demokratinį centralizmą taip kalbėjo: „... neatima, o priešingai, įvairioms vietovėms ir netgi įvairioms valstybės bendruomenėms suteikia pilną laisvę kuriant įvairias valstybinio, visuomeninio, ekonominio gyvenimo formas. Nėra nieko klaidingesnio, kaip suplakti demokratinį centralizmą su biurokratizmu ir su šablininimu". (Rinktiniai raštai t. 5, 151 psl.).

Todėl galiu tik pridurti, kad mūsų (komunistų) uždavinys savo politikoje grįžti į mums brangius septynioliktus metus. Prisiminti, kad iki revoliucijos partija buvo organizuojančioji ir vadovaujančioji jėga, o po revoliucijos ji tapo vadovaujamąja politine jėga valstybėje. Todėl, plečiantis naujos visuomenės kūrimui, ji ir tik ji atsakinga už sąmoningų pradų įkūnijimą šiame kūrime. Labai gaila, bet šito partija nedarė, o jei darė, tai visiškai blogai.

G. FOMINAS. Mažuma visada turi paklusti daugumai. Kitas reikalas, ką ta mažuma laikyti, o ką — dauguma. Jei 3/4 — dauguma, tai 1/4 turi paklusti. Negalima laikyti dauguma, pavyzdžiui, 50,2 proc. Dauguma turi būti ryški. Demokratinio centralizmo principų, manau, keisti negalima.

B. KUVALINAS. Demokratinį centralizmą būtinai reikia demokratizuoti. Mažumos nuomonę reikia apsvarstyti kaip alternatyvinę, tačiau sprendimas, priimtas balsų dauguma, neturi daryti įtakos ūkinių ir tarybinių organų darbui ir turi galioti tik partinės organizacijos viduje.

B. FILIPOVAS. Dabar yra paprasčiausias centralizmas, diktatas iš viršaus žemyn. Ir paklusnus tikėjimas, raportavimas ir keliaklupsčiavimas iš apačios aukštyn. Ar ne čia visa mūsų bėdų priežastis — pagyrūniškumas, akių dūmimas. Partijos komitetai priima voliuntaristinius sprendimus, smulkiai neaptarę problemos, pratempiami aparatui naudingi nutarimai, netgi kartais iš anksto „paruošiant" tuos, kurie balsuos. Partinio darbo demokratizavimas turi atsispindėti Įstatuose.

Į mažumos nuomonę, kitokį mąstymą reikia žiūrėti dėmesingai, dar daugiau — reikia jį ginti. Tam būtina išsamiai išanalizuoti problemą, pasikvietus specialistus. Komunistai turi laisvai dalyvauti aptarime, reikia panaudoti referendumus, slaptą balsavimą, ieškoti kompromisinių sprendimų ir t. t. Galbūt, sprendimą reikėtų priimti, jei už jį balsuoja 2/3, o ne pusė. Kitais atvejais toks sprendimas pripažįstamas rekomenduojamuoju, jį reikia kokiu nors būdu fiksuoti. Mažiau griežto, viską griaunančio reglamento, kuriuo patyrę aparato darbuotojai mikliai manipuliuoja, neleisdami dalyvauti diskusijose nepaklusniems ir „nepastebėdami" laiko, jei oratorius kalba jiems reikalinga linkme. Čia yra daugybė „mažų gudrybių", kurių pagalba susirinkimas (konferencija) gali būti paprasčiausiai apkvailinti. Atidžiai stebėjusieji TSRS Liaudies deputatų suvažiavimą negalėjo nepastebėti, kad daug kas iš šito arsenalo sėkmingai buvo panaudota ir tenai.

A. LITVINIONOKAS. Kokia jau čia demokratija, kai vieni ir tie patys žmonės vadovauja partijai, šaliai po kelias dešimtis metų, sukurdami mafiją. Su mažumos nuomone reikia elgtis labai atsargiai. Nekirsti iš paties ir iškart nesiūlyti balsuoti tuo klausimu. Tik visapusiška analizė, paskelbiant galutinį sprendimą, — štai visų, net pačių aštriausių, klausimų sprendimo kelias.

KETVIRTAS KLAUSIMAS: Ar reikia keisti ideologinius ir filosofinius principus — komunistų partijos ideologijos pagrindą? Ar reikia į LKP programą įtraukti tezę apie komunistinės visuomenės sukūrimo būtinnumą?

G. FOMINAS. Principų keisti negalima. Komunizmas turi likti galutiniu partijos tikslu. Tai mūsų liaudis supras. Paprasčiausiai nereikia kenkti savo autoritetui.

Pabaiga 2 pusl.

Praėjusią savaitę

Pirmasis energetinis blokas dirba 1250 MW galingumu. Antrasis — planiniame remonte.

* * *

1989 m. liepos 31 — rugpjūčio 6 dienomis išmetamos į atmosferą radioaktyvios medžiagos sudarė inertinių dujų — 9,3—12,0 proc. leistinos normos (In), ilgaamžių radionuklidų — 0,06—0,37 proc. In., 131—o jodo — 0,47—2,2 proc. In.

Gama spindulių fonas Sniečkaus gyvenvietėje 9—11 mikro R/h.

Pritarė idėjai

Vis labiau palaikoma mintis apie gyvenvietės partinių organizacijų susijungimą teritoriniu principu. Iš IAE OVPO, ATC, US, TC, NTS cechų partinių organizacijų idėją apie vieningo ideologinio centro — miesto partijos kamiteto sukūrimą palaikė medicininės — sanitarinės dalies Nr. 136, OOT ir TB, TS ir PK, CCR, TAI, KŪS, chemijos ir elektros, CTA ir K cechinės partinės organizacijos.

Diskusija tęsiasi

Prie penkių komisijos klausimų apie LKP statusą partijos komitetas pridėjo dar penkis.

1. Kur, jūsų nuomone, turi pasireikšti pirminių partinių organizacijų savarankiškumas?

2. Kaip turi atsispindėti Įstatuose priėmimo į partiją ir išmetimo iš jos tvarka?

3. Kaip turi būti formuojami renkamieji organai:

— aukščiausi vadovaujantieji partiniai organai (pirminių, miesto, rajono ir respublikos partinių organizacijų konferencijos, respublikų komunistų partijų, TSKP suvažiavimai);

— vykdomieji partiniai organai.

4. Kokie turi būti partinių lėšų formavimo, paskirstymo ir naudojimo tvarka? Partinių lėšų panaudojimo kontrolė?

5. Kaip turi būti nustatomas mėnesinis nario mokestis?

Diskutuoja komunistai

Pradžia 1 pusl.

A. LITVINIONOKAS. Ideologinius principus keisti būtina, kadangi jie atitiko žmogaus interesus iki karo. Šiuo klausimu partija stipriai atsiliko nuo gyvenimo. Iš partijos ideologinių „šedevrų", panašių į „Liaudis ir partija vieningi", juokiasi net moksleiviai. Filosofinius principus, manau, reikia palikti, išskyrus tuos, kuriuos pakoregavo istorija. Reikia tik užfiksuoti juos kaip faktą — tai pirmiausiai privatinę ir visuomeninę nuosavybę, religijos laisvę ir t. t.

Kas dėl komunizmo Lietuvoje, manau, kad pirmiausia socializmą reikėtų pastatyti, o tada jau matysim.

B. KUVALINAS. Tikriausiai, reikia nuodugniai išstudijuoti Kropotkino, Kautskio, Plechanovo, Martovo darbus, ir visa, kas naudinga, ką patikrino laikas, įjungti į ideologinius ir filosofinius partijos principus.

Komunistinės visuomenės sukūrimo tikslas labai idealizuotas. Manau, kad pagrindinis partijos programos uždavinys — absoliučios socialinės žmogaus apsaugos sukūrimas ir aukštas jo pragyvenimo lygis (socialdemokratų partijos pavyzdžiu).

B. FILIPOVAS. Nėra abejonių, kad daugumą ideologinių ir filosofinių principų buvo iškraipyti, preparuoti ir išdėstyti taip, kad gintų partinę valdžią. Aš netikiu, kad prie Suslovo komunizmo idėjos galėjo būti kūrybiškai vystomos, o marksizmo-leninizmo instituto veikla buvo nušviesta kokiomis nors naujomis idėjomis. O šiandien mes prie suskilusios geldos. Bet juk negali pati sau egzistuoti stipri, graži ideologija, jei ji sudūžta į atšiaurią ir negražią praktiką. Scholastika, atitrūkimas nuo gyvenimo, pageidaujamo pateikimas už realybę — štai ką mes turime. Turbūt, reikės atsisakyti keleto principų, kuriuos marksizmo-leninizmo klasikai padarė dogmomis. Ar galėsime šiame etape sėkmingai judėti pirmyn, neįvykdę nepo elementų — privatinės žemės nuosavybės, rinkos prekybos, bedarbių sluoksnio, laisvo samdymo pramonėje? Turbūt, žodžio „komunizmas" nereikia kartoti kiekviename žingsnyje. Sakome: „Chalva, chalva", o burnoje tik karčiau. Lozungas „Visų šalių proletarai, vienykitės!" — ar aktualus jis šiandien? Savo laiku jis buvo ir būtinas, ir genialus. Bet pasaulis taip pasikeitė! Proletariato masės išsivysčiuslose šalyse gyvena ne taip jau blogai. Daugelis turi savo įmonių akcijų, yra lyg ir šeimininkai. Jie kažkodėl nesiskubina atsiliepti į klasės brolių šūkį.

PENKTAS KLAUSIMAS: Kokioms sąlygoms esant Jūs galėtumėte įstoti į Lietuvos Komunistų partiją?

G. PEREGUBOVAS. Jei LKP veikla ir ideologiniai principai bus grindžiami TSKP Programa ir Įstatais, o LKP bus TSKP struktūrinis vienetas.

B. FILIPOVAS. Svarbiausia — likti komunistu, nepriklausomai nuo sąlygų.

B. KUVALOVAS. Aš įstojau į TSKP.

V. VDOVIČENKO. Neleisčiau dalyti TSKP į atskiras partijas šalies viduje.

G. FOMINAS. Galiu įstoti su sąlyga, kad LKP bus TSKP sudėtyje.

PROFESINĖS ŠVENTĖS STATYBININKO DIENOS 1989 METŲ RUGPJŪČIO 12 D. KULTŪRINIŲ RENGINIŲ

PROGRAMA

Visi renginiai vyks statybininkų klube ir prie Visagino ežero.

10.00—11.00 — groja statybininkų klubo pučiamųjų orkestras

11.00—11.15 — iškilmingas šventės atidarymas.

11.15—12.30 — šventinis koncertas. Dalyvauja VSV, IAE ir Ignalinos rajono saviveiklininkai.

18.20—20.00 — karinių dalinių vokalinių-instrumentinių ansamblių koncertas.

20.00—23.00 — diskoteka (statybininkų klube).

23.00—24.00 — pramoginė šokių programa ant Visagino ežero kranto.

24.00—1.00 — diskoteka (statybininkų klube).

SPORTINIŲ RENGINIŲ, SKIRTŲ PROFESINEI STATYBININKŲ DIENAI.

PROGRAMA

9.00 — didysis tenisas. Dalyvauja Sosnovyj Bor, Daugpilio, Leningrado, Vilniaus, Elektrėnų, Kauno, Sniečkaus komandos.

11.00 — lengvaatlečių estafetė mieste.

12.30 — sportinė programa „Aš, tėtis ir mama — sportinė šeima" (Lynas, stipynės, bėgimas maišuose ir kt.)

13.00 — svarsčių sportas. Svorio kategorijos 70, 80, 90 kg.

13.00 — vandens šventė. VJSM parodomieji pasirodymai (irklavimas kanojais ir baidarėmis, atrakcionai ant vandens vaikams ir suaugusiems).

23.00 — jachtininkų pasirodymai. Burlaivimo regata.

Pliaže nuo 11.00 iki 16.00 veiks bufetai.

Organizacinis komitetas.

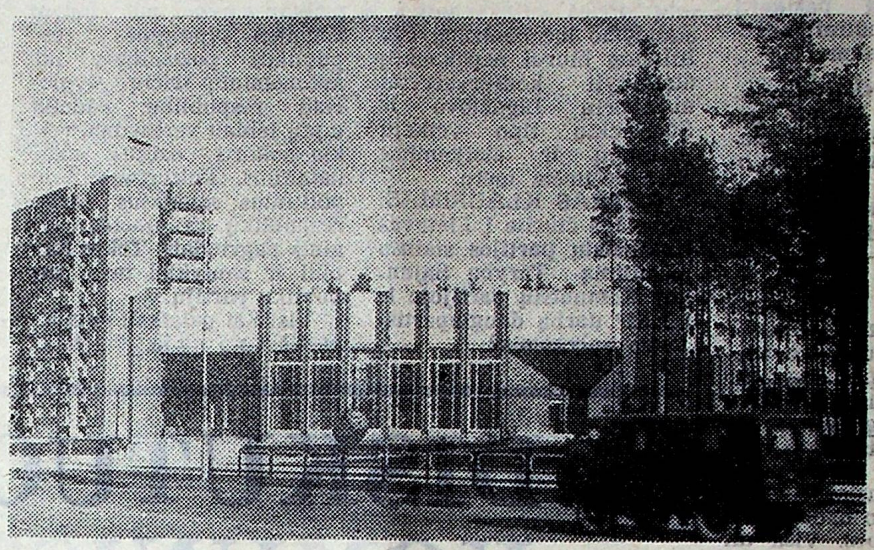

Ši baidų parduotuvė buvo pastatyta per labai trumpą laiką. Šiandieną ja gėrimės mes, sniečkiečiai, ir mūsų svečiai.

A. Karasiovo nuotr.

NEIGIAMI FAKTAI

Elektrinės kadrų skyrius praneša, kad praėjusį mėnesį pravaikštas padarė S. Nazarovas, BO šaltkalvis, ir J. Manyčius, KŪS stogdengys. Medblaivykloje pabuvojo turbinų cecho šaltkalvis V. Gusevas.

— ✦ —

VRS praneša, kad liepos mėnesį iškeltos 8 baudžiamosios bylos:

— dėl automobilių padangų už 1500 rub. vagystės iš UM ir AT sandėlio Nr. 5.,

— dėl japoniško magnetofono ir dviejų auksinių žiedų vagystės iš buto Visagino g. ;

— dėl priekinio stiklo vagystės iš automobilio VAZ, stovėjusio gatvėje; dėl daiktų vagystės iš rūsio Visagino g. ; dėl atsarginio rato, magnetofono ir ventiliatoriaus vagystės iš automobilio VAZ, stovėjusio gatvėje;

— dėl motociklo „Java —350" nuvarymo;

— dėl chuliganiškų veiksmų, sužalojant žmogų; dėl chuliganiškų veiksmų, sužeidžiant peiliu du žmones kavinėje „Ežerynas".

* * *

Padažnėjo daiktų vagystės iš automobilių, stovinčių be priežiūros gatvėse. Todėl milicija kreipiasi į automašinų savininkus ir prašo saugoti automobilius apmokamoje aikštelėje. Aikštelės administracija visiškai atsako už automobilių saugumą. Šiuo metu daugiau kaip 30 procentų vietų automobilių saugojimo aikštelėje tuščios.

MUMS RAŠO

VIENAS VISIEMS

„...Kodėl mūsų nuomos punkte beveik nėra magnetofonų, televizorių, valčių ir kt. Per 2,5 metų, kuriuos pragyvenau Sniečkuje, man taip ir nepavyko išsinuomoti magnetofono. Nuomos punkte man pasakė, kad yra tik vienas magnetofonas visam Sniečkui. Aš pavargau vaikščioti kiekvieną dieną".

V. DRAUSKIUS

MONOPOLIJA ĮSIGYTI

„...Daug moterų norėtų įsigyti žurnalą „Burda". Bet tai ne taip jau paprasta. Kartą, sergėjusi keletą dienų, aš sulaukiau, kad į Sąjunginės spaudos kioską prie parduotuvės „Klaipėda" buvo atvežti 5 egzemplioriai. Vieną žurnalą pardavėja paslėpė po prekystaliu, antrą paėmė vairuotojas, išvežiojantis paštą. Likusieji trys atiteko laukiantiems pagal eilę.

„Sąjunginėje spaudoje", kur aš kreipiausi, kad paaiškintų, ar tokie veiksmai teisėti, man mandagiai paaiškino, kad visi „Sąjunginės spaudos" darbuotojai turi teisę įsigyti vieną egzempliorių.

O kokios pirkėjo teisės, tuo labiau deficitinėms prekėms?

Kodėl „Sąjunginės spaudos" darbuotojai negalėtų imti jiems priklausantį procentą žurnalų ir pirkti eilės tvarka? Dabar gi, pavyzdžiui, kiosko pardavėjas turi teisę gauti 12 žurnalų per metus, o pirkėjas, skirstant „teisingu" keliu, ir vieno numerio nenusipirks. Kur garantija, kad vairuotojas nepareiškia savo teisių kiekviename kioske?

Atrodo, smulkmena, kažkoks žurnalas. Bet, trūkstant rūbų, moterims prisieina pačioms ir siūti, ir megzti. Norėtųsi nors retkarčiais įsigyti žurnalą su geromis iškarpomis, patarimais. Paaiškėja, jog egzistuoja monopolija vieniems ir jokių teisių kitiems.

J. MOLOKOVA

SKELBIMAS

Meno verslų ir suvenyrų gamybinio susivienijimo „Dovana" Dūkšto filialui reikalingi:

— mezgimo technologas. Atlyginimas priklauso nuo spec. išsilavinimo.

— mezgėjos, galinčios dirbti su stacionarinėmis mašinomis „Neva—5".

Kreiptis telefonu 51-672.

Administracija

DARŽOVĖS TIRIAMOS

Į laikraščio „Energetikas" skaitytojų užklausimą apie nitratų nustatymą daržovėse, patenkančiose ant Sniečkaus prekystalių, išsamiai atsako medicininės dalies Nr. 136 SES gydytoja V. Malinovskaja. Medicininės dalies Nr. 136 pageidavimu supažindiname su šia informacija ir „Taikaus atomo" skaitytojus.

Šiuo metu klausimai apie nitratų ir nitritų poveikį žmogaus organizmui vis labiau rūpi visuomenei ir masinės informacijos priemonėms. Nitratai ir nitritai (azoto rūgšties druskos) plačiai paplitę gamtoje, tai neatskiriami azoto apykaitos elementai. Nitratai augaluose atsiranda patręšus dirvą azotinėmis trąšomis. Jei trešimas šiomis trąšomis žemės ūkyje nesubalansuotas, nitratų kiekis maisto produktuose ir vandens telkiniuose padidėja. Mūsų gyvenvietės gyventojai geria vandenį, kuriame tik 0,36 procentai leidžiamos koncentracijos. Todėl nitratai į žmogaus organizmą patenka daugiausia per dešrą ir rūkytus gaminius, kuriuose nitratų dėka išsaugojama mėsos produktams būdinga spalva, ir per augalininkystę. Pastaroji mūsų gyvenvietėje yra pagrindinis nitratų šaltinis. Nitratai, patekę į organizmą didelėmis dozėmis, gali sukelti įvairius funkcinius organizmo sutrikimus, susijusius su deguonies trūkumu audiniuose.

1988 metais Valstybinė sanitarinė tarnyba kontroliavo beveik visą daržovių produkciją, atvežamą į DAS bazę, esančią parduotuvėse, pasirinktinai daržoves, atvežamas į žemės ūkio produkcijos kooperatinę parduotuvę ir turguje, kurias parduoda asmenys, turintys individualius sodus ar pagalbinį ūkį. Buvo atlikta 116 tyrimų. Padidinto nitratų kiekio nepastebėta. Panašius tyrimus atlieka DAS bazės technologinė laboratorija. Derliaus nuėmimo metu specialistų brigada, vadovaujama prekių žinovo A. Danilovo, diagonaliniu būdu atrinko daržovių mėginius iš Ignalinos raj. Tverečiaus, „Naujo gyvenimo", Gilūtų, Liudo Giros, Šumausko, Suvorovo, Černiachovskio, Kalinino kolūkių ir Švenčionių raj. Cirkliškio, Žemaitės kolūkių laukų, o taip pat iš Dūkšto eksperimentinio ūkio laukų.

SES sanitarinės-higieninės laboratorijos ir DAS bazės technologinės laboratorijos darbuotojai ištyrė daržoves prieš jas sudedant ilgam saugojimui. Pavyzdžiai buvo imami iš mašinos prieš iškraunant. Tyrimų metu išbrokuota ir grąžinta burokėlių partija su padidintu nitratų kiekiu.

Sausio mėnesį ilgai saugotos daržovės ištirtos dar kartą. Buvo panaudota nauja ekspres metodika, kurią sukūrė Belcy miesto mokslinis-gamybinis susivienijimas „Selekcija". Vis dėlto tiriama tik atrinkta produkcija, sunku kontroliuoti visas daržoves turguje. Štai čia ir padės pirkėjui indikatorius „Indan". Indikatoriaus užtenka 200 mėginių, naudoti galima 100 dienų, kaina 70 kap. — 1 rub. Nitratų nustatymo metu reikia atsižvelgti į tai, jog, perdirbant produktus, nitratų kiekis sumažėja: jie pereina į vandenį. Pagal tyrimų rezultatus nuplaunant ir mechaniškai nuvalant daržoves nitratų kiekis sumažėja vidutiniškai 10 proc. Mirkant bulves, morkas, burokėlius, kopūstus, nitratų sumažėja 25—30 proc., o žalumynuose — 20 proc. Verdant daržoves, nitratai pereina į nuovirą, ir jų kiekis taip pat sumažėja: bulvėse — 80 proc., kopūstuose — 60—70 proc., burokėliuose — 40—50 proc.

Norintys įsigyti indikatorių gali kreiptis adresu: 279200, Moldavijos TSR, Belcy, Zelionaja g-vė, I, mokslinis-gamybinis susivienijimas „Selekcija".

Redakcijos adresas: 234760, Lietuvos TSR Ignalinos rajonas, Sniečkus, Ignalinos atominė elektrinė tel. 29157, 31714 Laikraštis leidžiamas lietuvių ir rusų kalbomis trečiadieniais.

Iškilioji spauda. Formatas A-3. Apimtis — 0,25 spaudos lanko. Tiražas 300. Užsakymo Nr. 1001. Rinko ir spaudė Ute nos spaustuvės Švenčionių filialas: Švenčionys, Vilniaus 36/1. Telefonas 51214. Indeksas 67238.

Redaktorius O BERIOZA